

Sygn. akt I ACa 225/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 lipca 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie, I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Bogdan Radomski (spr.)
Sędzia:	SA Zbigniew Grzywaczewski
Sędzia:	SA Ewa Lauber-Drzazga
Protokolant	sekr.sądowy Agnieszka Pawlikowska

po rozpoznaniu w dniu 10 lipca 2013 r. w Lublinie na rozprawie

sprawy z powództwa A. C.

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą
w W.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego od wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia
12 grudnia 2012 r., sygn. akt I C 76/11

I. oddala apelację;

II. zasądza od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz powoda A. C. kwotę 2700 (dwa tysiące siedemset) zł tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt I ACa 225/13

UZASADNIENIE

W sprawie z powództwa A. C. przeciwko Towarzystwu (...) S.A. w W. Sąd Okręgowy w Lublinie wyrokiem z dnia 12 grudnia 2012 r. zasądził od pozwanego na rzecz powoda A. C. odszkodowanie w kwocie 120.000 z odsetkami od kwoty 30.000 zł od dnia 15 listopada 2010 r. do dnia zapłaty i od kwoty 90.000 zł od dnia 8 stycznia 2011 r. do dnia zapłaty; zadośćuczynienie w kwocie 100.000 zł z odsetkami od dnia 8 stycznia 2011 r. do dnia zapłaty oraz odszkodowanie w kwocie 2.098 zł z odsetkami od dnia 15 listopada 2010 r. do dnia zapłaty. Dalej idące żądania sąd oddalił. Kosztami procesu sąd obciążył pozwanego Ubezpieczyciela zasądzając na rzecz powoda kwotę 9.822 zł oraz nakazując ściągnąć na rzecz Skarbu Państwa kwotę 10.124,43 zł.

Za podstawę rozstrzygnięcia sąd przyjął następujące ustalenia i wnioski :

W wypadku komunikacyjnym, który miał miejsce w dniu 24 marca 2008 r., 20-letni syn powoda K. C. doznał obrażeń wielonarządowych, a następnie zmarł w dniu 2 września 2008 r. Sprawcą wypadku był R. S., a pojazd ubezpieczony był w pozwanym Towarzystwie (...).

Zmarły K. C. miał w chwili wypadku 20 lat i był uczniem 5 klasy technikum informatycznego. Zamierzał studiować, pomagał rodzicom. Relacje w rodzinie powoda przed śmiercią K. C. były bardzo dobre. Zmarły był osobą odpowiedzialną, nie sprawiał kłopotów wychowawczych. Od śmierci K. C. rodzina uległa rozpadowi.

Powód bardzo mocno przeżył śmierć syna. Początkowo odwiedzał grób syna codziennie, utracił całkowicie zainteresowanie pracą zawodową co skutkowało rozwiązaniem stosunku pracy, popadł w konflikt z żoną, która obwiniała go za śmierć syna. Relacje między małżonkami pogorszyły się do tego stopnia, że powód wyprowadził się do swoich rodziców i pozostaje w separacji z żoną. Pogarszający się stan psychiczny powoda doprowadził do tego, że powód w dniu 11 sierpnia 2009 r. dokonał próby samobójczej usiłując się powiesić. Uratował go syn S.. Po tym zdarzeniu powód był hospitalizowany w szpitalu neuropsychiatrycznym w L.. Rozpoznano u niego epizod depresyjny ciężki bez objawów psychotycznych. Ponadto w wyniku próby samobójczej doznał uszkodzenia kręgosłupa. Powód został uznany za osobę niepełnosprawną w stopniu umiarkowanym. Utrzymuje się z renty z KRUS-u z tytułu niezdolności do pracy, gdyż jest właścicielem gospodarstwa rolnego.

Pozwany w ramach postępowania likwidacyjnego wypłacił powodowi kwotę 30.000 zł z tytułu znacznego pogorszenia sytuacji życiowej.

Według oceny dokonanej przez Sąd Okręgowy w Lublinie w świetle zebranych dowodów nie budzi wątpliwości, że wskutek śmierci K. C. sytuacja życiowa powoda uległa znacznemu pogorszeniu w rozumieniu art. 446 § 3 k.c., a wypłacona kwota 30.000 zł nie jest należytych wyrównaniem powstałej szkody. Zdaniem sądu pierwszej instancji odpowiednią kwotą z tego tytułu będzie kwota 150.000 zł. Uwzględniając fakt wypłaty kwoty 30.000 zł sąd zasądził kwotę 120.000 zł.

Sąd uznał za zasadne żądanie zasądzenia zadośćuczynienia w kwocie 100.000 zł przy czym sąd podniósł, że podstawę prawną w okolicznościach tej sprawy może stanowić art. 445 kc jak również i art. 448 kc w zw. z art. 24 § 1 k.c.

Zdaniem sądu z uwagi na skutki jakie wypadek i śmierć syna wywołały w zdrowiu powoda zasadnym jest przyjęcie odpowiedzialności na podstawie art. 445 kc, albowiem zdarzenie to wywołało u powoda załamanie nerwowe i w rezultacie depresję skutkującą 10% trwałym uszczerbkiem na zdrowiu. Narastające objawy depresyjne były z kolei przyczyną targnięcia się na swoje życie co skutkowało uszkodzeniem kręgosłupa, a łączny trwały uszczerbek na zdrowiu powoda określony przez biegłego wynosi 20%. Zdaniem sądu w takim przypadku między działaniem sprawcy czynu niedozwolonego, a powstaniem u powoda szkody zachodzi adekwatny związek przyczynowy co czyni zasadnym zasądzenie zadośćuczynienia na podstawie art. 445 kc.

Odnosnie podstawy prawnej z art. 448 kc w zw. z art. 24 § 1 k.c. sąd wskazał m.in. na uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 22 października 2010 r. w sprawie III CZP 76/10 w świetle której najbliższemu członkowi rodziny zmarłego przysługuje na podstawie art. 448 k.c. w związku z art. 24 § 1 k.c. zadośćuczynienie pieniężne za doznaną krzywdę, gdy śmierć nastąpiła na skutek deliktu, który miał miejsce przed dniem 3 sierpnia 2008 r. (LEX 604152).

O kosztach sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. i art. 99 k.p.c. oraz § 6 pkt 7 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. – Dz.U. 2002/163/1349 ze zm.) i art. 113 ust. 1 u.k.s.c.

Wyrok sądu pierwszej instancji zaskarżyło pozwane Towarzystwo (...) apelacją z 21 stycznia 2013 r., w której zarzuca:

- naruszenie art. 446 § 3 k.c. poprzez uznanie, że kwota 150.000 zł stanowi dla powoda stosowne odszkodowanie;
- naruszenie art. 448 w zw. z art. 24 kc przez uznanie, iż odpowiednim zadośćuczynieniem jest kwota 100.000 zł;

- naruszenie art. 233 k.p.c. polegające na przekroczeniu granic swobodnej oceny dowodów poprzez przyjęcie, że sytuacja życiowa powoda po śmierci syna K. C. uległa pogorszeniu w zakresie uzasadniającym zasądzenie na jego rzecz dalszego odszkodowania w wysokości 120.000 zł na podstawie art. 446 § 3 k.c., zaś rozmiar krzywdy uzasadnia zasądzenie na jego rzecz zadośćuczynienia w wysokości 100.000 zł .

W uzasadnieniu apelacji pozwane Towarzystwo zakwestionowało wskazaną przez sąd pierwszej instancji podstawę prawną zasądzenia zadośćuczynienia tj. art. 445 kc.

Wskazując na powyższe pozwane Towarzystwo wnosiło o zmianę zaskarżonego wyroku w pkt I-ym poprzez oddalenie powództwa ponad kwotę 20.000 zł ; w pkt II-im przez oddalenie powództwa ponad kwotę 60.000 zł oraz zmianę rozstrzygnięcia o kosztach stosownie do zmiany pkt I i II, a także wnosiło o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego zwrotu kosztów procesu za obie instancje.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje :

Apelacja nie jest zasadna.

Stan faktyczny ustalony przez sąd pierwszej instancji jest prawidłowy i dokonane ustalenia sąd odwoławczy przyjmuje za własne. Uzasadnienie sądu pierwszej instancji jest bardzo szczegółowe , wyczerpujące, zawiera rozważania co do wszystkich zebranych w sprawie dowodów i odnosi się do wszystkich istotnych w sprawie faktów. Dlatego też zawarty w apelacji zarzut naruszenia art. 233 § 1 kpc jest zupełnie chybiony. Prawidłowa jest również ocena stanu faktycznego pod kątem prawa materialnego tym samym zrzuty naruszenia prawa materialnego również nie są zasadne.

Pozwane Towarzystwo zaskarżając częściowo rozstrzygnięcia sądu o należnym powodowi odszkodowaniu i zadośćuczynieniu tym samym nie kwestionuje samej zasady własnej odpowiedzialności, a jedynie wysokość przyznanych kwot z tym, że z uzasadnienia apelacji wynika, że również kwestionuje związek przyczynowy między zdarzeniem a następstwem w postaci urazu kręgosłupa.

Odnosząc się do tego zarzutu podnieść należy, że kwestia związku przyczynowego w zakresie kwestionowanym przez pozwane Towarzystwo nie ma istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia albowiem same następstwa natury psychicznej stwierdzone u powoda (których związku przyczynowego ze zdarzeniem skarżący nie kwestionuje) należy rozpatrywać jako uzasadniające przyznanie powodowi odszkodowania w kwocie 150.000 zł . To przede wszystkim następstwa natury psychicznej skutkowały utratą pracy przez powoda i ograniczyły go w zdolności do podjęcia pracy, a zatem przyznana kwota z tego tytułu nie jest wygórowana.

Niezależnie od powyższego zgodzić się należy z sądem co do przyjętego zakresu związku przyczynowego. Dla przyjęcia odpowiedzialności nie jest wymagane istnienie bezpośredniego związku przyczynowego między zdarzeniem a szkodą. Związek ten może być wieloczłonowy i składać się z szeregu ogniw pozostających ze sobą w stosunku, jaki zachodzi między przyczyną a skutkiem. Natomiast każde z tych zdarzeń odrębnie nie musi być bezpośrednią przyczyną szkody (por. wyrok Sądu Najwyższego z 8 grudnia 2005 r. w sprawie III CK 298/05 – LEX Nr 172174). Tak też należy ocenić zdarzenia jakie w życiu powoda nastąpiły po śmierci syna (tj. śmierć syna jak przyczyna depresji, depresja jako przyczyna próby samobójczej, próba samobójcza jako przyczyna urazu kręgosłupa) .

Prawidłowe jest również rozstrzygnięcie co do zadośćuczynienia i jego wysokości. Bezzasadne jest twierdzenie skarżącego, że błędem sądu jest przyjęcie odpowiedzialności na podstawie art. 445 kc. Ugruntowane już orzecznictwo przyjmuje, że poszkodowaną bezpośrednio jest nie tylko bezpośredni uczestnik wypadku komunikacyjnego, ale również i osoba bliska, która doznała kwalifikowanego w kategoriach medycznych wstrząsu psychicznego wywołanego śmiercią osoby bliskiej w wypadku komunikacyjnym (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 29 listopada 2000 r. I ACa 882/00 LEX Nr 82424). Jako bezpośrednio poszkodowanego należy uznać w okolicznościach tej sprawy również powoda mimo iż nie brał on udziału w wypadku komunikacyjnym jednak zdarzenie to wywołało u niego depresję (epizod depresyjny ciężki) – chorobę sklasyfikowaną w systemie Międzynarodowej Statystycznej Klasyfikacji

Chorób i Problemów Zdrowotnych (ICD). Dlatego przyjęcie podstawy prawnej roszczenia o zadośćuczynienie przewidzianej w art. 445 kc jest prawidłowe.

Niezależnie od powyższego rozważając podstawę prawną zadośćuczynienia przewidzianą w art. 448 w zw. z art. 24 kc stwierdzić należy, że w przypadku powoda obie te podstawy wchodzi w rachubę, gdyż prawo do życia w rodzinie i utrzymania tego rodzaju więzi stanowi dobro osobiste członków rodziny i podlega ochronie na podstawie art. 23 i art. 24 k.c. Źródłem cierpienia powoda jest i osamotnienie wywołane utratą syna oraz własny uszczerbek natury psychicznej jakiego doznał wskutek śmierci syna. To zwielokrotnione cierpienie zostało przez sąd pierwszej instancji zrekompensowane kwotą 100.000 zł i trudno to rozstrzygnięcie, w ocenie sądu odwoławczego zakwestionować w świetle zebranego materiału i ustalonych faktów.

Podnieść również należy, że ustalenie, jaka kwota zadośćuczynienia w konkretnych okolicznościach jest „odpowiednia”, należy do sfery swobodnego uznania sędziowskiego. Korygowanie przez sąd drugiej instancji zasądzonego zadośćuczynienia może być aktualne tylko wtedy, gdy przy uwzględnieniu wszystkich okoliczności sprawy, mających wpływ na jego wysokość, jest ono niewspółmiernie nieodpowiednie, tj. albo rażąco wygórowane, albo rażąco niskie (vide wyrok Sądu Najwyższego z 18 listopada 2004 r. I CK 219/04 – LEX 146356). W okolicznościach tej sprawy taka dysproporcja zdaniem sądu odwoławczego nie zachodzi.

Reasumując należy stwierdzić, że wyrok sądu pierwszej instancji jest prawidłowy, a apelacja pozwanego jako bezzasadna podlega oddaleniu.

Mając powyższe na względzie Sąd Apelacyjny w Lublinie na podstawie art. 385 kpc orzekł jak w wyroku. O kosztach sąd orzekł zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu na podstawie art. 98 § 1 i 3 kpc oraz § 6 pkt 6 w zw. z § 12 ust 1 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. – w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu. (Dz.U. 2002/163/1349 ze zm.).